

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази сваке Суботе. Цена в одъ 1. Аир. до нове године 18 гр. За огласе плаћа се 3 вр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 вр. ср. за трипутъ.

№ 64.

ШУТЪ.

После дугогъ тугована
И горкога уздисаня,
Што проведо у туѣни,
Поѣо милой постойбини,
Там' гди болно срце мое
Задовољство тражи свое,
И по бурной, мутной води
Дуго чамаць среѣно броди
Дуго броди безъ престанка —
Срце нигде нема станка
Домовину жельно тражи
Где се болно срце снажи; —
И све далъ чамаць броди
Али место ненаоди

Где се србска чуе рѣчь —
Око мене море само —
Дана много проѣе веѣь —
Жельно срце тежи тамо,
Да угледа онай край
Гдѣ настае србеки свѣтъ —
Уцвелѣно срце само
Жельно тамо диже летъ
Задовољства где е рай. —

Разнуѣени таласъ ѣипа
И на мене воду сипа —
Море бруи, у чунъ грува,
И све яче ветаръ дува,
Данъ за даномъ брзо мети,
А пропасть ми јоште прети

Трудно далъ броди чамаць
Съ таласима води бой, —
Шта да радимъ, бѣданъ самаць
О, спаси ме, Боже мой!

Таласъ скаче, ветаръ риче
Пропастъ ми се све примаче
И све далъ чамаць спѣши,
Сунце мало веѣь се скрива,
Црна ето иде ноѣь
Ал' надежда мене тѣши
И нову ми ми моѣь улива
Да јоштъ више лебди моѣь.

Жельно гледимъ к' оной страни

Где ће срце да се стани:

„Благо мени — ето постойбине,
Пожелѣне мое домовине!“
И тек' ово што изусти,
Али вихоръ рикну пусти,
Таласъ ѣипа, вода кула,
Слабачакъ се чамаць люла —

Срце ми се одъ стра тресло

Вода јурну, чамаць се изврну

Моѣь издаде, клоуу весло

Я у бездну стропашта се црну —

О, спаси ме, Боже мой,

Моли ти се мравакъ твой — — —

*

На то с' трго, гледну око себе,

А срце ми јоштъ одъ страве зебе — —

Бледи месецъ бјаше на заоду

Сунце блиста на плавоме своду

Боже мили, страшанъ беше санъ,

Благо мени — огран'о е данъ! —

Лука Саруѣь.

ПАДЕНІЕ ДАМАСКА.

(Свршетакъ).

Време е садъ, да напоменемо еданъ догаѣай, кои не би имао место у озбыльной повестници, да ние у послѣдицама своимъ тако млоговажанъ био. Овако пакъ спада овај догаѣай пола у историю, а пола у романтиску литературу; (т. е. у родъ кнѣижевности, гди се заниливи и на срце човечие дѣйствующи догаѣай искиѣенимъ слогомъ и пламенитимъ ваображенѣмъ описую).

Отмѣни еданъ младѣиъ изъ Дамаска, по имену Јонасъ, бјаше обрученъ са богатомъ едномъ и предивне лепоте девойкомъ. Но родители нѣни задуго су развлачили данъ вѣнчавя. Дѣвойка најпосле непрестаномъ наговарано и приклиняно заручника попусти, и склони се, да тайно съ нѣиме побегне. Они су се надали, да ће се моѣи провуѣи као непознати крозь станъ неприятельски, и мислили су отиѣи у градъ Алепо, гди е Јонасъ имао отмѣне сроднике. Подплаѣени стражари на кейзанской капи пропусте бѣгунце по сумраку. Кадъ су се доватили чистине, отиде младѣиъ неколико стотина корака напредъ, да проматра, кои ће путъ најудесни бити, а да ѣи неприятель незароби. Но наеданпутъ обволи

Ионаса една чета сараценски коняника, која е у засѣди била, и зароби-га. Онъ е на грчкомъ езикѹ викнуо свой ясно милой свѣой Евдоксія: „птица е уваѣена; бегай итно у градъ!“ Дѣвойка нагне као поплашена срна у варошь, и прѣе него су е коняници непријателски сустиѣи могли, довати се она среѣно градске капиѣ. Несреѣногъ Ионаса доведу предъ Каледа, и онъ му само овай изборъ остави: или да прими исламъ, или да мучителномъ смрѣу умре. Любовь къ животу надмаши, и Ионасъ одпадне одъ христьянске вѣре. У почетку можда да се е онъ горко покајао, што е одъ вѣре отаца свои одпао; — но кадъ су му неки заробѣни Грци изъ Дамаска явили, да се е Евдоксия, огорчена и у срце устрѣѣна одпадничствомъ нѣговимъ, заклела, да ће га на вѣки заборавити и да е у манастирѣ отишла, онда се младиѣ у очајно и неодолимој туги својој завѣрио да ће се онима, кои су му Евдоксию одъ нѣга одвратили, ужасно осветити, и да ће насилно оно да изнуди, чимъ га любовь своєвольно нѣе хтела наградити. Одъ тога времена постао е онъ занешени и ревностни Мусломанъ и упео се изъ петни жила, да што пре падне Дамаскъ, гди се е онъ родио, у руке нови свои едновѣрника.

Око половине год. 634, башъ у оно време, кадъ е стигла вѣсть у сараценски станъ, да е Калифа Абу-Бекиръ умрѣо и да е Омаръ постао калифа правовѣрни, биаше раана обсаѣенимъ Грцима повестаяла, тако да су и најодважнѣи бранителѣи увидели, да нема спасения, и да се градъ мора предати. За време дуге обсаде имали су Грци прилику, добро познати оба непријателска вожда; сви су се страшили Каледове суровости и необузданости, а напротивъ сви су уважавали поштенѣ и благодѣь Абу-Обейдаха. Стотина избрани посланика изъ свештенства дошли су око поноћи у шаторъ честитогъ сараценскогъ войводе, да одпочну преговоре о условияма предаѣ. Абу-Обейдахъ примио е многобројно посланство ово са пријателскимъ достоинствомъ и то башъ за време одсуства Каледовогъ, која е са своимъ коняницама по околнимъ предѣлима тумарао, и положио е Грцима такова повольна и блага условия, каквима се ни сами Грци нису надали после тако жестоки боеви и дуге обсаде. Уговорено е, да одъ сутраданъ сва непријателства преставу; сви кои се изселити желе, могу безбѣдно и слободно отиѣи и понети са собомъ онолико покретнога иманя, коликогодъ понети могу; заоставши пакъ житалѣи Дамаска да постану платежни поданици Калифе, но да остану у притяжаню свою свои добара и земаля; притомъ е дозвољно, да се у 7 христьянски цркви служи и хрстова наука слободно проповѣда.

Подъ овимъ условияма предати су одма сутраданъ најотмиѣнѣи таоци и она капиѣ градска, која е најближа била непријателскомъ стану, войсковоѣи сараценскомъ Абу-Обейдаху. Войници нѣгови слѣдовали су умѣрености свога вожда, а овай е добио за награду страхопочитателно уваженѣ народа, кои е онъ одъ пропасти сачувао.

Но докъ су жителѣи едне части вароши у радости наслаѣавали се милосѣу благогъ непријателскогъ войво-

де, испуњна е била друга часть вароши, која е съ оне стране рѣке Парѣара лежала, страомъ и ужасомъ, и то изненаднимъ еднимъ непријателскимъ нападанѣмъ. Ево како се то догодило: Каледъ се вратио предъ зору съ проматрања свога, и дознао е одъ одпадника Ионаса, кои можда за уговоръ мирне предаѣ града нѣе ништа чуо, да е на капиѣ кейзанской врло слаба посада, да се чини као да е бдѣтельность градске войске яко попустила, и да онъ по томе држи, да би се юришь съ добримъ успѣхомъ покушати могао. Необуздани Каледъ прѣими е ову вѣсть и совѣтъ свога пријателя Ионаса съ дивљомъ радосѣу и усклиданѣмъ, и нагрне наеданпутъ са своимъ одабраномъ четомъ на капию. Граѣани, чувши за предаю, нису сматрали више за нуждно, поставити многобројну стражу на капиѣ, ерѣ нису ни на край памети имали, да ће непријател нападатѣ; ерѣ на што нападанѣ, кадъ ѣмъ е градъ веѣъ у руцѣ. По краткой борби побѣде Сарацени: „Нема милости непријателѣима пророковимъ“ викне сурови и крвожедни Каледъ. Таламбаси заече; дивљѣ чете сараценске нагрну у варошь, а крвѣ несреѣни христьяна потокомъ е текла. Кадъ е Каледъ съ разузданомъ и боемъ разпламѣеномъ войскомъ дошао до цркве св. Богородице, онъ се упрепасти, кадъ е видио свога войсковоѣу Абу-Обейдаха и нѣгову войску усредъ града. Онъ е маслио, да е главна войска јошь напољ у стану, а садъ е изненада видио усредъ вароши, и то у миру и тишини. Войници Абу-Обейдаха имали су у руцѣ у место крвавога мача палмово гранѣ, символъ мира. Множина христьянски свештеника и калуѣера окружавала е племенитогъ Абу-Обейдаха, кои е тихо, но съ важносѣу Каледу на сусреть пошао, и по краткомъ поздраву нѣму овако говорио: „Богъ намъ е посредствомъ предаѣ вручи овай градъ у нашу власть, и заштедио е тиме правовѣрнимъ синовима своимъ трудъ око освајя, зато милость покораваюѣимъ се!“ — „То неѣе бити!“ викне разярени Каледъ; „зарѣ нисамъ и я войвода правовѣрни? — Зарѣ нисамъ я градъ на юришь освоио? Невѣрници треба да падну одъ оштрогъ мача правовѣрни! Удрите, юнаци, пророкови войници!“

Свирѣпи и за плѣномъ жеднеѣи Араби драговольно би извршили добродошлу заповѣсть, и Дамаскъ би био пропао, да нѣе Абу-Обейдахъ показао велику сталность и одважность у часу опасности. Онъ улети у средину дрѣћуѣи граѣана и најсвирѣпѣи Сарацена, и приклиња е ове светимъ именовъ боѣимъ, да они барѣ изъ почитаня према нѣму, као войсковоѣи, и према нѣговомъ светомъ обеѣаню одустану одъ проливаня крви и приченаю, докъ се войводе посавѣтую. Затимъ одведе онъ упорногъ и противеѣегъ се Каледа у цркву св. Богородице, и после жестоке препирке попусти овай разуму и личной важности главногъ вожда, кои му е убѣдително доказивао, како треба заключене уговоре као светиню држати, како ће то на честь и славу Мусломанцима служити, ако да ту свою рѣчь држе, — напротивъ како ће велике муке бити при освајяю остали Сириски градова, коѣ ће невѣрство и свирѣпство наше принудити на очајателну обрану.

Садъ и Каледови войници престану одъ проливаня крви. Найвеѣа часть жителя освоене вароши приме на-

ложена имъ условия и постану платежни поданици Сарацена. — Но храбри Тома и многи јоштъ отечестволюбци, кои су подъ барякомъ воевали, рѣшили су се, да презреду милость и волели су сносити бѣду и прогнанство, него ли бити туђи поданици. Многобројна гомила свештеника и миряна, войника и грађана, жена и дѣца, изиђоше изъ вароши и стане се на обличњимъ ливадама. Они су у страу и хитњи покупили само најскупоцение посуђе, и спремали се съ тужнимъ срцемъ и горкимъ уздисаима, да своју постойбину и прекрасне обале Парфара за навѣкъ оставе. Каледово зверско срце било е сасвимъ равнодушно при овакомъ яду и бѣди, шта више, племенити Абу-Обейдахъ съ тешкомъ га е мукомъ склоннио на то, да имъ дозволи слободанъ одлазакъ. Дивљи войникъ оставио имъ е само три дана рока за слободно изселяванъ; а по истечению тога рока да му на вољи стои, прогнаннике гонити, и кадъ њи сустигне, поступати съ њима као съ неприятельима. При свемъ томъ, што га е Абу-Обейдахъ одъ те намѣре одвраћао, дивља Каледова ћудъ није се на то склонити могла.

Могуће е, да га у његовомъ упорству утврђивало отровно наговаранъ одпадника Ионаса. Чамъ се е бой свршио, одлетио е онъ, подраженъ любви а и осветомъ у манастирь, гди се по казивању неки заробљени Грка Евдоксия налазила. Но онъ ю тамо ненађе, већъ дозна, да се и она налази у броју оних, кои оће да се изселе. Сады навали онъ на Каледа, кодъ кога е у милости био, да онъ силномъ својомъ рѣчи дѣвойку њму уступи, и да њой закрати, отићи са осталимъ изселѣнцима. Премда Каледъ није инаиманъ чувства сажалѣня у души својой имао, то онъ ипакъ није ту молбу пријателя свога испунити хтео, но тѣшио е у очајанъ падшегъ одпадника съ тимъ, да ће њгова лака коняничка чета по истечению три дана прогнаницима у потеру поћи и по свој прилици сугићи њи, па ће онда Евдоксия Ионасу као плѣнъ у дѣо части.

Ионасъ, кои у бурномъ и страстномъ расположеноу свомъ није хтео дати срећу, коју е јоштъ онога дана получить надао се за неизвѣстну будућность, и отишао е изванъ града у станъ изселѣника. Ту нађе онъ Евдоксию и приклињао е, да садъ дату му рѣчь испуни и њгова супруга буде. Но Евдоксия му одговори опоромъ и озбиљно: „Я самъ мою рѣчь дала Христијанину, а не Муслманцу; ти си ме моимъ одпадничствомъ самъ разрѣшио одъ мое рѣчи, и ми смо садъ и за овај и за онај свѣтъ разлучени.“ — Узалудъ е онъ јоу молио и приклињао и молио, да е склони; па и на саме њгове претић одговорила е ова гордимъ презренѣмъ, — и тако се презрени Ионасъ вратио у варошь съ отраваномъ душомъ и жеднећимъ за осветомъ срцемъ.

Обвезателность заключеногъ уговора, а и старанъ за ново ово освоєнѣ, причинише, да е присутство Каледово у граду за 4 дана необходимо нужно било. Жећъ за крвљу и грабежъ за неизмѣрнимъ благомъ одселѣника можда би се изгубила усредъ други велики и важни предузиманя, да га није невѣрни Ионасъ непрестано подбадао, увѣравајући га, да су одселѣници по свој прилици већъ јако одъ пута утрућени, да ће њи коняници

сараценски лако стићи, и најпосле, да е за любовь безбројногъ блага вредно, то дѣло извршити. Каледъ се најпосле склони на то, и пође за изселѣнцима у потеру са 4000 одабрани коняника, кои су се у христинско одѣло обукли били. Они су се само у време молитве одмарали, а Ионасъ, њиновъ вођа познавао е скрозъ цѣо предѣлъ, и спроводио ње најпречимъ путемъ. Задуго су они налазили трагове бѣгунаца, ал' наеданцутъ нестале и ови трагова; но кадъ су већъ Сарацини, уморени и клонувши духомъ дугимъ узалуднимъ траженѣмъ, већъ натрагъ у станъ свой кодъ Дамаска вратити се хтели, добию они радостну востъ, да е цѣо карванъ ударио на страну у планине и да ѡимъ садъ већъ више неможе утећи. Гонительи имали су се при пролазку крозъ гореливанске борити са великимъ незгодама и уморомъ, но изгледъ на освету и плѣнъ уздизао е снагу ови окорели и дивљи занешеняка. Петого дана у јутру, после ладне и кишовите ноћи, угледаю они шаторе бѣгунаца у средъ едне прекрасне долине. Грађани и войници Дамаска, кои су већъ далеко у внуреность земљ умакли, зауставили су се у овомъ дивномъ предѣлу, да се одморе одъ трудногъ и наглогъ путованя, мислећи, да су садъ већъ сасвимъ безбѣдни одъ свакогъ гонения. — Наеданцутъ престрави ѡ дивля убойна вика сарацена: „Аллахъ акбаръ!“ (Богъ е побѣдоносанъ), и Сарацини се устреме низъ брда као валовита плаинска рѣка на станъ упрепашѣни Грка. Ови бѣдни и несрећни бѣгунци били су врло слабо съ оружиємъ снабђвени, а притомъ уморомъ и страомъ тако савладани, да е одпоръ њиновъ био слабъ и безуспѣшанъ. Изузимајући неколико жена, сви изгину одъ оштрога мача дивљи Сарацина. Неизмерно благо у сребру, злату и драгоценостима лежало е расуто по стану, и већъ и сама 300 товара свилене робе била су довољна, да се готово цѣла войска ови полу-наги варвара заодене.

Ионасъ тражио е у метежу битке предметъ свое жуди, Евдоксию, и нађе е заоста; но мржња и гнѣвъ Евдоксинъ према њму јоштъ е већма разпламѣенъ овимъ последњимъ вапиоћимъ невѣрствомъ и издаиомъ, и у борби са необузданиямъ њговимъ страстима забодѣ она оштри мачъ у болно срце свое. И тако е одпадникъ Ионасъ лишень награде за свое богомрзко невѣрство. Очајаванъ и дивля туга нагонявала га е на драска войничка дѣла, коя би само съ ума шедши или какавъ очайникъ предузети могао. Најпосле снађе га у метежу битке смртъ, коју е онъ жельно тражио, — и Сарацине преуносили су га као мученика за нову, праву вѣру.

Каледъ, кои е са својомъ одважноу четомъ 50 миля далеко у срце Сирие продео, вратио се затимъ са брзиномъ мунѣ у Дамаскъ, и то съ неизмѣрнимъ плѣномъ. Премда су Абу-Обейдахъ и калифа Омаръ ову дрновеность Каледову осуђивали, то е онъ зато друге стране задобио силу важность кодъ занешени Муслманаца, кои су њгово юнаштво и одважность у пѣсама своимъ преуносили.

Таква е била судбина богатогъ и силногъ града Дамаска, некадашнѣгъ пограничногъ бедема грчкогъ иностраногъ царства!

Касапинъ и Адвокатъ

Еданъ касапинъ отиде еданпутъ некомъ своме при-
ятелю адвокату, да га упита за советъ у слѣдуюћей
ствари: „Една госпа,“ започне касапинъ, дошла е юче
да купи повише мяса за кућу. Нѣно кученце пакъ, кое е
свуда съ нѣоме ишло, негледаюћи за пристойность, довати
еданъ комадъ мяса съ пая, стаде га дрпати, и увала га у
песакъ и пращину; тай комадъ мяса коште 90 пара. Садъ
е питањъ: Да ли е госпоја обвезана, платити онај комадъ
меса?“ — Адвокатъ запита, да ли е та госпа добра му-
штерия, и кадъ му касапинъ одговори, да она сваки
данъ кодъ нѣиа пазари, продужи адвокатъ овако: „Кадъ
е тако, я би вамъ као приятель савѣтовао, да нетерате за
ти 90 пара макъ на конацъ; ерѣ ако би силомъ то хтели
аплатити, ви би лако могли изгубити добру муштерию, а
поредѣ нѣвозможа јошть и многе друге, кодъ кои би васъ она
као неотесаногъ човека грдила и людеѣ одвраћала. Но
ако се гдегодъ са нѣнимъ мужемъ случайно састанете,
то се ви можете томъ приликомъ ползовати, и нѣму
цѣлу стваръ учтиво испричати; заиста, я самъ увѣренъ,
да ће вамъ штету накнадити.“ — „Богъ и душа, имате,
право“, ревно на то касапинъ; я љу се по вашемъ са-
вѣту управљати, и по томе узимамъ себи слободу, саоб-
штити вамъ, да е та госпоја, о којој самъ вамъ говорио,
ваша супруга.“ — Адвокатъ, кои се ние ни на край па-
мети надао той лукавой замки, зажмури и плати 90 па-
ра. — Касапинъ отиде весео кући, дичећи се поносећи
тима, што е адвоката тако лукаво преварио. Онъ
приповеди овај догађай свима комшијама своимъ, кои су
се сви той превари смејли. — Но текъ што е кас-
апинъ сутраданъ устао и свою лулу запалио, донесе му
писмоноша едно писмо. Касапинъ га отвори, љи види, да
е одъ адвоката, и садржавало е рачунъ слѣдуюће речи
„За даванъ мога совѣта при едномъ православномъ
питаню: 120 гроша.“

П Р В И Ц Е.

Неспоразумѣнъ. Два се приятеля нађу едномъ на
соваку, и између нѣи заметне се слѣдуюћи разговоръ:

Први. Бога ти, приятелю, еси ли и ти био синоћъ
у театору?

Други. Есамъ

Први. Па съ чимъ е отворенъ? (т: е: какавъ е био
почетакъ дѣла.)

Други. Съ ключемъ

Први. Та непитањъ те я то, — него кажи ми, ка-
кавъ се комадъ оавао?

Други. Бога ми, поприличанъ комадъ, три цванци-
ка забележено место.

Први. Ама, за Бога, непитањъ те я, шта си плачио
за улазакъ, него кажи ми, што е било у театру?

Други. Света и сувише, — и врућина, да се ние мо-
гло до на край одседити.

Први. За име Бога, приятелю, та не питањъ те я
то, него радъ самъ знати, какво су дѣло изигравали?

Други. А ха, садъ знамъ, — играли су „злу жеиу.“

— Еданъ спая у Нѣмачкој купио е за свой спа-
илукъ велики шмркъ за гашенъ ватре, и учинио е у ма-
ломе сразмеру пробу съ истимъ смркомъ, при комъ се
опиту показало, да е шмркъ добаръ. На овой проби при-
сутствовали су и многи селяци. Еданъ између ови ве-
ома се дивио силномъ шибаню воде и приближивши се
спаи радостно рекне: „Милостиви господару, ово е заи-
ста прекрасанъ шмркъ, но нема на жалость никакве ве-
лике ватре, — онда би то било вредно гледати, како ће
е шмркъ погасити!“

— Како си могао съ коња пасти, за Бога?“ рекне
лютио господаръ своме слуги кога е конь зба-
цио. „Та я немогу о воздухъ да се обесимъ, већ мо-
рамъ на землю пасти“, одговори слуга, пипаюћи се за
ребра.

— Еданъ членъ народне скупштине у првой фран-
цуској револуцији, ступио е први путъ у своме животу
на катедру, да изговори едно слово, и започео е исто
слѣдуюћимъ рѣчама: „Господо! човекъ ние ништа друго,
него зверъ,“ — но после се збуни, и ние могао даљъ ни
макнути. На то се дигне еданъ други членъ скупштине
и рекне: „Я предлагемъ, да се ово слово напечата, и
украси са ликомъ говорника!“

Е п и г р а м љ.

Кажу Пая добио

Запаленъ у мозгу,

Ко ће томе вероват'?

Кадъ е вода горела?!
М. И. С.

О Г Л А С И.

Долеподписаный отворио е кафану
у кући Ивана Звечанца у Палезу; зато пре-
поручуе се путницима са добримъ еломъ пи-
ћемъ преноћиштемъ и добромъ послугомъ.

(2—3)

Андрія Поповићъ,
иначе Валѣвацъ

Угоститель у Палезу.

У Антулиной кући има за издаванъ подъ
кирию о идућемъ Митрову-дне еданъ квартиръ,
састоећи се изъ 3 собе, едне куйне са шпархер-
томъ и едногъ одѣленія у подруму. Кои љи жели
имати, некъ изволи приявити се притяжателью у
истой кући.

(2—3)

У Бѣограду 5. Октября 1857.

Издае Любоширъ П. Ненадовићъ.

У Кнѣгопечатнѣи Княжества Србскогъ.